

Barulin

Loisteliaan *Good Companion* -kauden 1913–24 jälkeen aika alkoi 2-siirtoislaadinnassa olla kypsä uudenglaisille ideoille, joita siihenkin asti oli toki satunnaisesti esiintynyt. Englantilais-amerikkalaisen ja strategisen koulukunnan hedelmällinen synteesi oli synnyttänyt joukon kuolemattomia 2-siirtoisia, joiden tunnusomaisia piirteitä olivat ovelat alkusiirrot, mustan puolustusmotiivien ja -haittojen (tukinta, katko, kiinnittyminen yms. ja niiden vastamuodot) intensiivinen ja moninkertainen, joskus ennätysluonteinen esittäminen. Sisältö esitettiin yleensä yhdessä vaiheessa tai vaihdelmatehtävissä myös kaksivaiheisena esi- ja ratkaisupelissä, joskus matinuutoksina.

Uuden laadintasuunnan pioneerit alkoivat kiinnittää lisääntyvää huomiota valkean alku- ja mattisiirroissa esittämään strategiaan, mattihoukutuksiin sekä mustan puolustus- ja valkean mattisiirtojen muodostamiin katko- ja linjanavauskombinaatioihin. Suunnan ensimmäisiä ja merkittävimpiä edustajia oli venäläis- tai paremminkin neuvostolaatija **Mihail Mihailovitš Barulin** (1898–1942), jota Karl-Heinz Siehdnel itäsaksalaisessa perusteoksessa *Problemschach. 407 Aufgaben und Studien* (Berliini 1985) kutsuu jopa ”nykyaikaisen kaksisiirtoisen isäksi”. Vaikka Adriano Chicco (Chicco & Porreca: *Dizionario enciclopedico degli schacchi*, Milano 1971) tyytyy

pitämään häntä ”yhtenä nykyaikaisen kaksisiirtoisen luojista”, molemmat luonnehdinnat antavat ymmärtää, että kysymys on erittäin merkittävästä laatijasta ja teoreetikosta.

Moskovalainen Barulin laati vuodesta 1923 lähtien n. 250 tehtävää. Määrää paljon olennaisempi oli niiden ideoiden luonne, joita hän laadinnassaan esitti ja myös muutamassa merkittävässä artikkelissaan käsitteli ja tutki systemaattisesti. 100 hänen tehtäväänsä on julkaistu jälkipainoksina ja kommentoituina kirjassa *300 šahmatnyh zadatš* (Moskova 1933), jonka muut tekijät ovat Aleksandr Guljajev (Grin) ja Leonid Isajev. Barulinille myönnettiin Neuvostoliiton urheilun mestarin titteli jo arvonimen ensijaossa 1935. Hänen panokseensa tehtäväkirjoittajana on vielä lisättävä toimiminen lehtien *64* (1935–41) ja *Šahmaty v SSSR* (1938–41) toimittajana. *FIDE-albumissa 1914–1944/I* hänellä on tehtäviä 10,67 pisteen edestä.

Duaalinvältöt à la Barulin

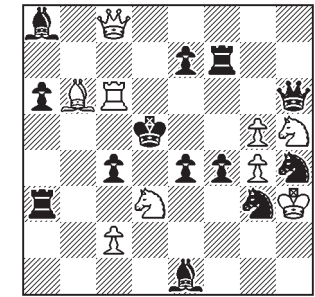
Jälkipolvet ovat antaneet kahdelle duaalinvälttöidealle nimen Barulinin mukaan. Näistä **Barulin I** esittää aktiivista osittaista (tai väliaikaista) duaalinvälttöä, joka perustuu valkean nappulan kiinnittymiseen. ”Aktiivinen” tässä yhteydessä tarkoittaa, että mustan puolustussiiirroissa oleva hyötyelementti sallii valkean tehdä matin vain yhdellä

tavalla toisen tai muiden siirtojen ollessa houkutusksia. ”Osittainen” taas tarkoittaa, että valkean houkutusmatti ei esty lopullisesti, vaan esiintyy mattisiirtona toista mustan temaattista puolustussiiirtoa vastaan.

Chicco & Porreca esittävät erinomaisen italialaislaatijan tehtävän **B1** idean pioneerina. Alkusiirron **1.Te6!** jälkeen uhkausta 2.Dd7# vastaan musta voi puolustautua siirtämällä jomman kumman ratsuistaan f5:een. Siirrot katkaisevat samalla mTf7:n suojauksen ruutuun f4 (haitta). Mattisiirroista 2.Rdxf4# ja 2.Rhxf4# käy kuitenkin kulloinkin vain toinen, koska mR:jen siirrot samalla kiinnittävät toisen valkean ratsuista (hyöty). Yksi Barulinin omista ensiesityksistä **B2** esittää saman ideasisällön: alkusiirron **1.Rh3!** luoman uhan 2.Rxg5# torjuvat 1.- Rge5 ja 1.Rce5, joita vastaan kulloinkin vain toinen siirroista 2.T3d4# ja 2.T6d4# tepsii. Kummassakin tehtävässä temaattinen kiinnitys on epäsuora, mutta myös suora kiinnitys on sallittu.

Barulin II on myös duaalinvälttö- tai mattihoukutusteema, mutta tällä kertaa passiivinen, eli mustan puolustussiiirroissa ei ole sellaista suoraa hyötyelementtiä, joka torjuisi duaalit, vaan valkean on itse valittava sellainen mattisiirto, joka ei aiheuta sille itselle kohtalokasta haittaa. Barulin II:ssa tällainen haitta on mustan (juuri kiinnittyneen) nappulan päästäminen.

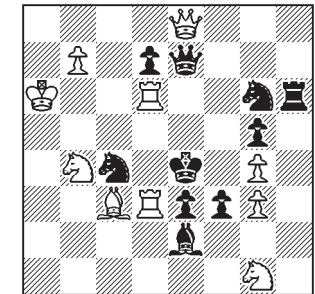
B1. Giorgio Guidelli *Good Companions* 1917

2#

9+13

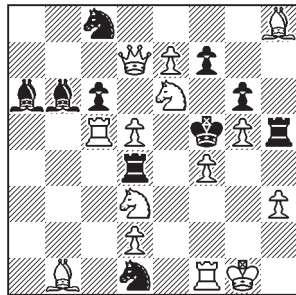
B2. Mihail Barulin Maininta *Šahmatnyj Listok* 1930

2#

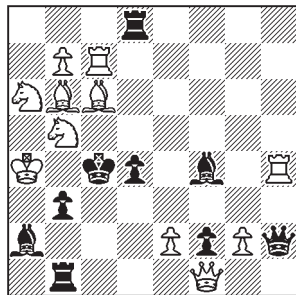
10+10

B3. Gerald F. Anderson
1. palkinto
Good Companions 1917

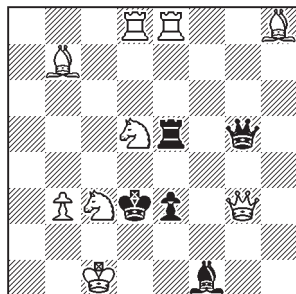
2# 14+10

B4. Mihail Barulin
Bristol Times and Mirror 1930

2# 11+9

B5. Ju. Golubjev
1. palkinto
 64 TT 1931

2# 9+5

Tästäkin teemasta ensiesitys **B3** on ”esi-barulinilainen”: **1.Tb5!** uhkaa 2.Rec5#. MT:n tarjolla olevista paljastussshakeista uhan torjuvat paitsi 1.- Te4+, jota seuraa 2.Rd4#, niin 1.- Txd5+ ja 1.- Txf4+. Ensinmainittu siirto esittää Schiffmann-teemaa, eli nyt uhka 2.Rec5 kumoutuisi mT:n päästöön (2.- Txd7!), kun taas jälkimmäinen vie g5:ltä suojauksen (2.- Kxg5!). Varsinainen temaattinen duaalinvälttö tapahtuu siirtojen 2.Rdf2# ja 2.Rdc5# välillä, joista kussakin tapauksessa vain toinen toimii toisen päästäessä mT:n haitallisesti. Alkuaseman matitonta siirtoa 1.- Ke4 seuraa nyt 2.Rdc5#.

Barulinin omassa tehtävässä **B4** duaalinvälttö on täydellinen (tai pysyvä), eli houkutusmatit jäävät houkutuksiksi eivätkä enää esiinny tehtävässä mattisiirtoina: **1.La5!** (2.Ra3#) Lc1 2.e3# (2.e4?) ja 1.-d3 2.Lf3# (2.Le4?). B3:ssa musta kiinnittyi suoraan, B4:ssä taas epäsuorasti (puolikiinnitys). Oleellista Barulin II -teemassa on, että musta itse kiinnittää nappulansa jollakin tavalla ja että mattihoukutus siirto päästäisi kiinnittyneen nappulan.

Musta nappulahan voi kiinnittyä epäsuorasti myös niin, että mK siirtyy kiinnityslinjalle kuten tehtävässä **B5**, joka voitti Barulin II-teemasta käydyn teemakilpailun. Siinä vR joutuu kahdessa muunnelmassa valitsemaan kahden mattisiirron välillä, joista molemmissa on sama hyötyelementti (mD:n linjan katko ja pakoruudun f5 suojaus): **1.Re4!** (2.Rf4#) 1.- Kd4 2.Re7# [2.Rf6? Td5!] 1.- Kxe4 2.Rxe3#

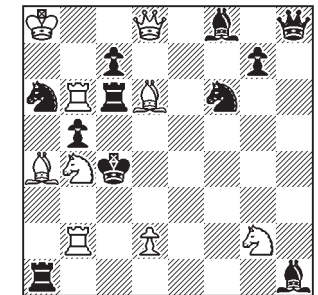
[2.Re7? Td5!]. Sivumuunnelmassa 1.- Txd5 2.La6# mT kiinnittyy kolmannen kerran.

Käsitteistä

Tässä kohtaa on pieni käsitteiselvitys paikallaan. Suomenkielinen termi duaalinvälttö (saks. Dualvermeidung, engl. dual avoidance, ransk. anti-dual) tarkoittaa kaksoismatin välttöä, mutta myös kolmois- ja neloismatin jne. välttöä, jotka esimerkiksi saksan ja englannin kielessä voidaan ilmaista kätevästi sanoilla ’Trippelvermeidung’, ’Quadrupelvermeidung’ ja ’triple avoidance’, ’quadruple avoidance’, mitä mahdollisuutta suomalaisen termistöön ei ole luotu. Olisi tietysti ollut mahdollista sepittää termi ”trippelinvälttö” ja vaikka ”kvadrupelinvälttö” jne. Koska termistöämme kuitenkin puuttuu tällainen sarja, käytän mieluiten termejä kaksois-, kolmois- ja neloismatin jne. välttö.

Duaalinvältön rinnalla tässäkin kirjoittelussa esiintyy termi ”mattihoukutus” (saks. Mattverführung, ruots. mattförförelse), ja termit ovatkin joissain yhteyksissä synonyymisiä, joissain yhteyksissä taas kuvaavat samaa ilmiötä eri näkökulmista, mutta ongelmia tulee siinä vaiheessa, kun 3 siirron matissa tai 2 siirron itsematissa houkutus esiintyy valkean 2. siirrosta, jolloin ei voi puhua *mattihoukutuksesta!* Sama ongelma tulee eteen suosimissani kaksois- ja kolmoismatin välttössä. Jostain syystä tarkka termi ”kaksoisjatkon välttö” kuulostaa ou-

B6. Ottavio Stocchi
1. palkinto *Wiadomosci Szachowe*
 1938

2# 9+11

dolta, mikä on tietysti pelkästään tottumiskysymys.

Tämä terminologinen välihuomautukseni toimii johdantona tehtävälle **B6**, joka esittää Barulin I -teemaa niin, että nyt vältetäänkin *kolmoismatti*: **1.Lc5!** uhaten 2.Tc2# ja 2.Dd4# (kaksoisuhkaus ei kuulu teemaan). Temaattiset puolustukset 1.- Lxc5/Txc5/Rxc5 ovat tukintoja, jotka mahdollistavat mattisiirrot 2.Lxb5/Dd3/Re3#, mutta kulloinkin vain yhden niistä, sillä muut kaksi estää joko valkean nappulan kiinnittyminen (Barulin I) tai mattiruudun suojaus. Tehtävä esittää siis samalla toista mattihoukusteemaa eli Stocchi-teemaa: musta tukkii kunnikaansa saman pakoruudun (johon siirtymistä seuraa 2.Txc6#) vähintään kolmella eri nappulalla, ja kuhunkin tukintaan voi tehdä matin vain yhdellä ja aina eri siirrolla muiden siirtojen ollessa mattihoukutusia.

Barulinin duaalinvälttö- eli mattihoukutusideat olivat alkusoittona

joukolle mattihoukutusteemoja, joita tutkittiin intensiivisesti erityisesti 1930-luvulla: Mari-, Herpai- ja Jaa-va-teemat, Ceder- ja Stocchi-tukinnat, ja jopa Fleck-teemaa voi pitää saman ideaperheen lapsena.

Barulinin puolustus ja muita linjasommitelmia

Toinen teemakompleksi, joka kantaa Barulinin nimeä, tunnetaan nykyään kirjallisuudessa A-, B-, C-, D- ja E-teemojen nimellä. Britit kutsuvatkin näitä ja lisäksi F-, G- ja H-teemoja yhteisnimityksellä ”Capital Themes” eli ’isokirjaintemat’. Saksankielisessä kirjallisuudessa esiintyy usein yhteisnimitys valkean linjasommitelmat (weisse Linienkombinationen; mm. FIDE-albumiin omaksuttu nimitys) mutta myös Barulinin linjasommitelmat (Barulin’sche Linienkombinationen). Joskus teemarypäs kuitataan yleisnimityksellä Barulin. Tässä tapauksessa koiralle on siis annettu ainakin viisi nimeä!

Venäjänkielisessä kirjallisuudessa (mm. Zelepukin: *Slovar’ šahmatnoj kompozitsii* [Kiev 1982]) saattaa tavata termin ”Barulinin puolustus”, joka tarkoittaa samaa kuin A-teema. Se voidaan määritellä seuraavasti: uhkaus-siirrollaan valkea katkaisisi oman nappulansa linjan mK:n pakoruutuun, ja musta torjuu uhan katkaisemalla toisen valkean nappulan linjan samaan pakoruutuun.

Kuten Barulinin duaalinvälttöjen kohdalla, ovat A-teeman varhaisim-

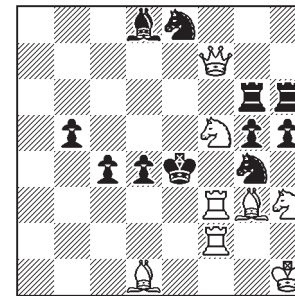
mat esiintymät ”esi-barulinilaisia”. Yksi varhaisimmista on tehtävä **B7**, joka esittää ”Barulinin puolustuksen” 4-kertaisena, teemaruutuna f5 ja katkopisteenä f6: **1.Tc3!** (2.Lf3#) Tf6/Lf6/Ref6/Rgf6 2.Rxg5/Db7/Rd6/De6#. Idea oli tuolloin aivan selvästi ilmassa, sillä samana vuonna sen esittivät ainakin Brian Harley (*Hampshire Post* 1914) ja Cyril S. Kipping (*Chess Amateur*, heinäk. 1914).

Tehtävä **B8** on yksi Barulinin omia varhaisimpia teemaesimerkkejä: alkusiirto **1.Tf4!** uhkaa 2.Rb3#, joka katkaisee Tb2:n linjan ruutuun b4, b5 ja b6. Musta katkaisee ko. ruutuja suojaavien Lf1:n, Tf4:n ja De6:n linjat: 1.- Ld3 2.Dd5# 1.- Le4 2.Dc4# ja 1.- c6/Rc6 2.Ld6/Tb5#. Siirto 1.- Le4 esittää samalla Levman-teemaa, joka on yksi A-teeman variantti: musta katkoo valkean teemalinjan – tässä tapauksessa f4-b4 – joka avautuu pakoruutuun vasta mattisiirroissa. Semjon Levman (1896–1943) oli yksi Barulinin aikalaisista, joka vei 2-siirtoislaadintaa uusille urille.

Toinen aikalainen oli Jevgeni Somov-Nasimovitš (1910–1942), joka laatijana käytti sukunimensä alkua. Hänen mukaansa on nimetty Somov-teema, joka ”kirjainjärjestyksessä” kulkee nimellä B-teema ja on siis yksi Barulinin linjasommitelmista: puolustussiirrollaan musta avaa valkean linjan mK:n pakoruutuun, jolloin valkea voi mattisiirroissa katkaista toisen linjansa samaan pakoruutuun.

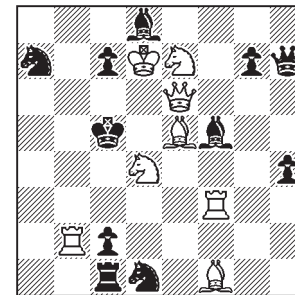
Tästäkin teemasta varhaisimmat esitykset ovat jo 1910-luvulta (ainakin

B7. Percy F. Blake 1. palkinto *Manchester Weekly Times* 1914

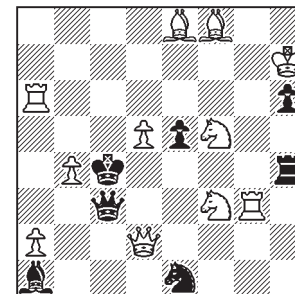
2# 8+11

B8. Mihail Barulin 2. palkinto *Šahmaty* 1928

2# 8+11

B9. Leonid A. Isajev *Zadatši i etjudi* 1928

2# 11+7

T.R. Dawson, *Chess Amateur*, maalisk. 1910 ja Gerh. H. Goethart, *Op de Hoogste* 1917), mutta esitän teemaesimerkkinä tehtävän **B9**, jossa yhdistyvät monet aikakautta leimanneet uudet ideat: **1.Ta5!** uhkaa 2.Lb5#, joka katkaisee vT:n linjan d5:een. Musta katkaisee vD:n linjan samaan ruutuun siirroilla 1.- Dd4/Dd3 (A-teema!), mutta avaakin samalla linjan b4:een, jolloin valkea voi katkaista L:n linjan samaan ruutuun: 2.Rd6/Tc5# (B-teema!). Valkean mattisiirrot eivät toimi toisinpäin joko siksi, että matintekevä nappula on kiinnittynyt (Barulin I!) tai mattiruutu on suojattu. Myös vD:n linjan katkovat siirrot 1.- Td4/Rd3 esittävät A-teemaa matteina 2.Rxe5/Re3#. Muunnelmassa 1.- Dd4/Dd3 esiintyvää A- ja B-teemojen yhdistelmää kutsutaan Isajev-teemaksi, ja B9 on Breuerin (*Beispiele zur Ideengeschichte des Schachproblems* [Düsseldorf 1982], s. 199) mukaan idean kantatehtävä.

Leonid Isajev (1899–1932) oli hänkin yksi 2-siirtoislaadinnan uudistajista ja Barulinin, Levmanin ja Somovin tavoin moskovalainen!

Jälleen pieni kielellis-terminologinen välihuomautus on paikallaan. Saksalaisella kielialueella yo. nimet ja teemat esiintyvät muodossa Lewman, Somoff ja Issajeff. Saksaksi siirrekirjoitettuna muodot ovatkin oikein, koska tavoitteena on alunperin kyrillisillä aakkosilla kirjoitettujen nimien oikea äänneasu. Esim. ’v’ ääntyy saksaksi f-äänteenä (siksi ei Levman), vokaalia edeltävä yksinäinen ’s’ usein soinnillisena s-äänteenä (siksi ei Isajeff).

Lopun tupla-f, jota meikäläistenkin näkyy joskus noudattavan, korostaa sitä, että venäjän kielessä sananloppuinen 'v' ääntyy f:nä, jos sana (tai nimi) esiintyy esim. lauseen lopussa tai seuraava sana alkaa soinnittomalla äänteellä. Tästä hyperkorrektiudesta on suomalaisessa siirrekirjoituksessa luovuttu, siksi Somov ja Isajev.

Ja vielä: Somovin etunimi alkaa venäjän kielessä kyllä e-kirjaimella, mutta se ääntyy liudentuneena eli suurin piirtein 'je'. Tämä erottelu on tärkeä, sillä venäjän kielessä on toinekin, liudentumaton e-kirjain (ja-äänne). Suomeksi translitteroituna Somovin etunimi kirjoitetaan siis j-alkuisena eli Jevgeni. Vieraskielisessä kirjallisuudessa joskus esiintyvä muoto E. Somov tarkoittaa siis samaa miestä.

Alunperin kyrillisillä aakkosilla kirjoitettavien nimien siirtäminen latinalaisille aakkosille aiheuttaa puristille usein harmaita hiuksia. Kirjallisuudessa saattaa esiintyä sama nimi milloin saksaksi, milloin ranskaksi tai englanniksi tai ruotsiksi jne. translitteroituna, eivätpä sekamuodotkaan ole harvinaisia. Vaikka kullakin kielialueella on omat translitterointisääntönsä, se ei kuitenkaan näytä estävän esim. skandinaaveja ja englantilaisia käyttämästä saksalaisia muotoja!. Onneksi tässä artikkelissa käsiteltävät sukunimet aakostuvat ainakin alkukirjainten osalta samalla tavalla eri kielialueilla.

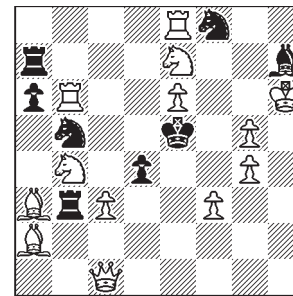
Sitten takaisin tehtävähakkiin. Teema E on yksi B-teeman laajennus: musta avaa puolustussiiroillaan valkean linjan mK:n pakoruutuun, jolloin

valkea voi mattisiirrolla sulkea toisen linjansa ko. pakoruutuun, mutta samalla sen täytyy avata kolmas linjansa toiseen mK:n pakoruutuun. Varhainen teemesimerkki on **B10**: alkusiirto **1.Dd2!** uhkaa 2.Dh2#. Puolustus 1.- Tb2 avaa linjan e6:een, jolloin valkea voi katkaista Tb6:n linjan, mutta samalla sen on avattava suojauslinja pakoruutuun d6: 2.Rbc6#. 1.- dxc3 avaa vD:n linjan d6:een, joten jälleen Tb6:n linjan voi katkaista, kunhan samalla avaa linjan pakoruutuun e6: 2.Rec6#. Muunnelmat 1.- Rd6 2.Rec6# ja 1.- Rxe6 2.Rbc6# esittävät teeman ns. tukintavarianttina, eli mustan haitallista valkean linjan avaamista vastaa mustan tukinta. Tukintavariantit ovat mahdollisia myös B-, C- ja D-teemoilla, mutta ne ovat strategisesti vähemmän kiinnostavia.

Barulinin linjasommitelmia duaalinvältöin

Jäljelle jääneet Barulinin linjasommitelmat on syytä käsitellä erikseen, sillä niissä esiintyy duaalinvälttöä. C-teema: puolustussiiroillaan musta katkaisee yhden valkean linjan mK:n pakoruutuun, jolloin valkean on valittava mattisiirroista se, joka avaa valkean linjan ko. pakoruutuun. Laajalti siteerattu varhainen, erittäin taloudellinen esimerkki on **B11**: alkusiirron **1.Tb6!** jälkeen uhkaa 2.Df5#, jonka musta torjuu teemasiirroilla 1.- Dc3/Dd3, jotka jättävät ruudun d6 suojatta. Valkean on vastattava mattisiirroilla 2.Tbxd6/Tgxd6# mutta ei päinvastoin, sillä mD

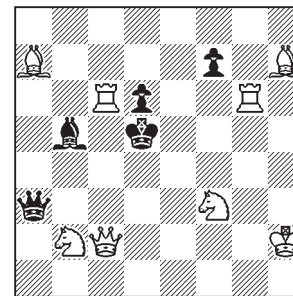
B10. Mihail Barulin II Problema 1932

2#

13+8

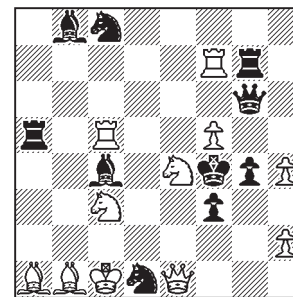
B11. Antonio Bottacchi

2#

8+5

B12. Mihail Barulin 1. palkinto Shahmaty v SSSR 1931

2#

11+10

on puolustautuessaan katkonut vD:n linjat pakoruutuihin c5 ja e4, jotka valkean täytyy mattisiirroillaan suojata.

Teemasta on olemassa myös ns. suora muoto, jolloin valkea ei mattisiirroissaan avaa linjaa pakoruutuun vaan suojaa sen mattisiirrollaan suoraan.

Lopuksi D-teema: mK:n kahta pakoruutua vartioi kaksi valkean linjanappulaa. Puolustussiiroillaan musta katkoo vuorollaan kummatkin linjat. Mattisiirroissaan valkea katkaisee toisen suojauslinjoista mutta samalla sen on avattava kolmas linja ko. pakoruutuun. Tehtävän **B12** alkusiirto **1.Rf6!** uhkaa 2.De4# ja 2.Txc4#. Nyt, kun musta puolustautuu siirroilla 1.- Ld3/Le2, se samalla katkaisee vL:n linjan pakoruutuun f5 ja vD:n linjan pakoruutuun e5. Niinpä valkean on suojatta jätetyltä ruudulta d5 tehtävä matti sillä R:lla, joka samalla avaa linjan tarvittavaan ruutuun, koska mattisiirto katkaisee toisen linjan samaan pakoruutuun: 2.Rfd5/Rcd5#.

”Belye kombinatsii”

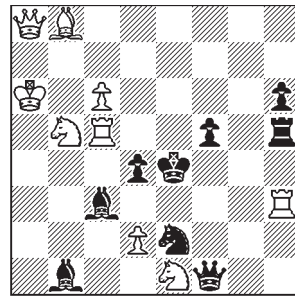
Väliotsikon venäjänkielinen termi tarkoittaa suomennettuna ’valkeita sommitelmia’, mutta kyseinen Barulinin esittelemä idea tunnetaan meikäläisessä kirjallisuudessa – silloin harvoin kun se ylipäänsä esiintyy – ainakin nimellä valkea idea. Nimitys lienee käänös saksasta (weisse Idee), jossa esiintyy myös termi ”(weisse) Selbstbehinderung”, joka usein – mutta ei aina – tarkoittaa valkeaa ideaa.

Jälkimmäisen termin taas voisi suomentaa vapaahkosti 'valkean haitat', ja niistä tässä Barulinin tutkimassa ideassa on kysymys.

Barulin esitteli ideaansa *Zadatsi i etjudi* -lehdessä vuosina 1927 ja 1929 artikkelisarjassa "Belyje kombinatsii v dvuhhodovoj zadatshe". Ideasta on vaikeaa antaa napakkaa määritelmää, mutta sille ovat tyypillisiä ainakin seuraavat piirteet: a) Tehtävässä on useita houkutusia, joiden alkusiirrot aiheuttavat valkealle haitan, jonka musta hyödyntää kumouksessaan. b) Ratkaisun alkusiirron voima on sen haitatomuudessa, eikä se vahvista valkean eikä heikennä mustan asemaa muutoin kuin luomalla uhan. c) Mustan houkutuksissa esiintyvät kumoussiirrot esiintyvät ratkaisussa temaattisina puolustuksina. Kohta b) merkitsee sitä, että valkeaa ideaa esittävät tehtävät eivät monivaiheisuudestaan huolimatta juuri sisällä matinuutoksia.

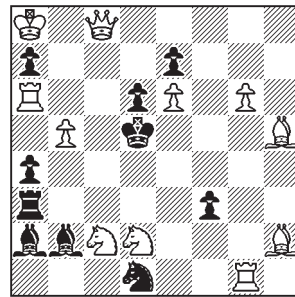
Nykylaajalle tämäntyyppinen houkutuspeleli on usein itsestään selvä asia, mutta 1920-luvun loppupuoleen mennessä julkaistuissa 2#-tehtävissä houkutuspelelille ani harvoin annettiin näin suurta temaattista merkitystä. Tehtävä **B13** on erinomainen poikkeus: 1.Lc7? Df4! [2.c7??] 1.Ld6? f4! [2.Rd6#] 1.Le5? Rf4! [2.Te5#] **1.Db7!** (2.De7#) Df4/f4/Rf4 2.c7/Rd6/Te5#. Valkean haittana on kaikissa houkutuksissa obstruktio eli nappulan asettuminen toisen samanvärisen nappulan (muun kuin K:n) siirtymäruudulle. Tehtävän yhtenäisyyttä lisää se, että

B13. William B. Rice
Hampshire Post 1913

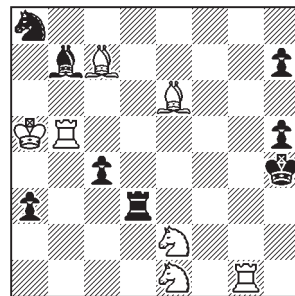
2# 9+9

B14. Mihail Barulin
1.–2. palkinto
Shahmatnyj Listok 1927

2# 11+10

B15. Juri Girosh
2. palkinto
Smena 1963

2# 7+8

mustan kaikki teemasiirrot ovat tukintoja Samalla ne esittävät kolmois-matinvälttöä, eli esim. 1.- Rf4 2.Te5# [2.c7+? Rd5!; 2.Rd6?? – Barulin I]. Stocchi-teemasta ei kuitenkaan ole kysymys, sillä f4 ei ole alkusiirron jälkeen mK:n pakoruutu.

B14 on yksi ensimmäisistä Barulinin ideastaan laatimista esimerkeistä, jossa strategian yhtenäisyyttä korostaa, että valkean Grimshaw-katkot kumoutuvat mustan Grimshaw-katkoihin: 1.Tg4? (2.Rb4#) Lc3! [2.Lxf3??] 1.Lg4? (2.Dc6#) Tc3! [2.Tg5??] **1.Ta6!** (2.b6#) Lc3/Tc3 2.Lxf3/Tg5#, lisämuunnelmalla 1.- Tb3 2.Dc4# (myös 1.- Rc3 2.Tg5#). Tämä tehtävä havainnollistaa hyvin sitä, että barulinilaisessa houkutuspelelissä ei ole välttämättä kysymys valinta-alkusiirrosta, vaan valkean uhkaus voi vaihdella. Oleellista on valkean houkutusalkusiirroissa itselleen aiheuttama haitta.

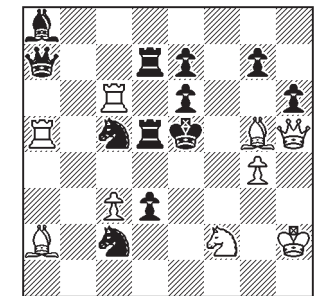
Haitankaan ei tarvitse olla kautta houkutuspelelin aivan tarkalleen sama, kuten tehtävä **B15** osoittaa: 1.Rf4? (2.Txh5#) Lf3! [2.Lg3??] 1.Tgg5? (2.Txh5#) Ld5! [2.Ld8??] 1.Le5? (2.Lf6#) Tf3! [2.Rg2+? Kg5!] 1.Td5? (2.Rg2,Ld8#) Txd5+! **1.Tf1!** (2.Tf4#) Lf3/Tf3/Ld5/Td5 2.Lg3/Rg2/Ld8/Rf3#. Tarvittavan yhtenäisyyden tehtävään tuovat mustan Grimshaw-katkot ja -kumoukset ruuduilla f3 ja d5, olkoonkin, että kumous 1.- Txd5+! shakkeineen on rajunpuoleinen.

Edellisissä esimerkeissä valkean haitat ovat olleet obstruktioita ja katkoja, ja ne ovatkin tavallisimmat,

mutta Valentin Rudenko kirjassaan *Presledovanie temy* (Moskova 1983) esittelee muiden laatimien esimerkkien avulla muitakin haittoja (tehtävät B16-19). Barulinin **B16**:ssa haitat ovat itsekiinnityksiä, jotka on yhdistetty mustan puolikiinnitykseen: 1.Kh1? (2.Dh2#) Td4! [2.Txe6??] 1.Kg1? Re4! [2.Rxd3??] **1.Dh4!** (2.Dg3#) Td4/Re4 2.Txe6/Rxd3#. Valkean idean täydentää 1.Dh3? hxg5! suojattajättöhaitoin, ratkaisussa 1.- hxg5:tä seuraa tietenkin 2.Dxg5#.

Valkean houkutuksissa esiintyvä haitta voisi periaatteessa olla kautta linjan suojattajättö, mutta se on strategisesti haitoista kaikkein mielenkiinnostomin.

B16. Mihail Barulin
Tijdschrift v.d. KNSB 1930

2# 9+12

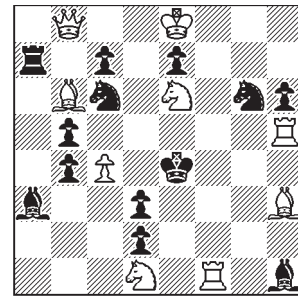
Tehtävissä **B17** haitat ovat myös katkoja, mutta nyt ne esiintyvät vasta valkean kriittisten houkutusalkusiirtojen jälkeen: 1.Txb5? (2.Lf5#) Rd4! [2.Rc5+? Ke5!] 1.Lg1? (2.Rc5#) Lf3! [2.Rf2+? Ke3!] 1.Tf7? (2.Rf2#) cxb6! [2.Lf5+? Kf3!] **1.Lg4!** (2.Rf2#) Rd4/cxb6 2.Rc5/Lf5#. Merkille pantavaa on, että houkutuksissa valkean uhka ja mattihoukutus siirrot esiintyvät kehässä ab-bc-ca. Pieni kauneusvirhe on, että kumoussiirto 1.- Lf3 ei ole ratkaisussa temaattinen puolustus.

Syklisyys antaa lisätenhoa myös valkean katkohaitoille tehtävissä **B18**: 1.Dd4? (2.Df4#) Ta4! [2.Lxc3??] 1.Ld4? (2.Le3#) Rc4! [2.Txd3??] 1.Td4? (2.Dg5#) Lh2! [2.Dxf2??] **1.Le5!** (2.Lf4#) Ta4/Rc4/Lh2 2.Lxc3/Txd3/Dxf2#. Houkutuksissa vD katkoo vL:n linjan, vL katkoo vT:n linjan ja lopuksi vT katkoo vD:n linjan.

Lopuksi ennätystehtävä **B19**, jossa peräti kahdeksan houkutus kumoutuu joko katko- tai obstruktiotaitoihin: 1.La2? (2.Te6#) La1! [2.Dxa1??] 1.Lb3? Lc3! [2.Dxc3#] 1.Lc4? Dh3! [2.Rc4??] 1.Ld5? Lxc5! [2.Dxc5#?] 1.Ld7? Rxc6! [2.Rd7??] 1.Lf7? Tg6! [2.Rf7??] 1.Lf5? e6! [2.Lf6+? Kxf6!] 1.Lg4? Lb3! [2.Rg4??] **1.Lh3!** (2.Te6#) La1/Lb2/Lc3/Dh3/Lxc5/Rxc6/Tg6/e6/Lb3 2.Dxa1/Dxb2/Dxc3/Rc4/Dxc5/Rd7/Rf7/Lf6/Rg4#.

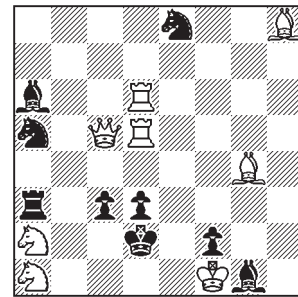
Kaikki houkutus pelin ympärille rakentuvat 2#-tehtävät ja teemat eivät ole valkeaa ideaa eli eivät täytä kaikkia kolmea alussa antamaani kriteeriä, mutta selvää on, että niiden aatehistoriallinen lähtökohta on tässä Barulinin

B17. Viktor Tšepizhnyj 4. palkinto ?? JT 1967

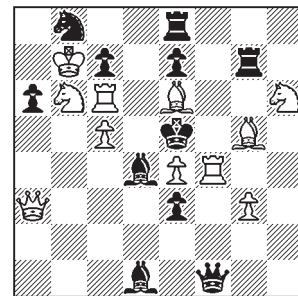
2# 9+13

B18. Jacques Savournin 3. palkinto Europe Echecs 1972

2# 8+9

B19. Gerard Doukhan 2. palkinto Europe Echecs 1976

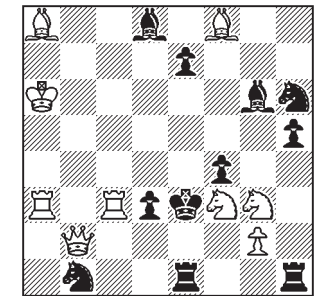
2# 11+11

muotoilemassa ideassa. Sen myötä, että valkean haitoille ja yleensä houkutus pelille alettiin antaa temaattista merkitystä, kehittyi ensin vähitellen 1930- ja erityisesti 1940-luvulla monivaihe peli matinuutoks in ja 1940-luvulla uusi idea jatkettu hyökkäys, joka on kaikkein selvimmin valkean idean ”lapsi”.

Esimerkkinä tämän kehityksen yhdestä vaiheesta voi esitellä tehtävän **B20**, jossa jatkettun hyökkäyksen ja peräti viisivaiheisen matinuutospelin lisäksi valkean houkutusalkusiirtojen haitoissa esiintyy lähes puhtaana valkea idea: Valkean teemanappula on Tc3, jonka mielivaltaisen siirron 1.cT~? ja uhan 2.Dd4# torjuu 1.- Rf5! Nyt valkea voi varautua ko. puolustukseen peräti viidellä tavalla, jotka kaikki hyödyntävät mLg6:n linjan katkoa. Ensinnäkin 1.Tc2!? Rf5 2.De5#, mutta 1.- Rc3! [2.Dd2??]. Siirto 1.Tcb3!? säilyttää tuntuman ruutuun d3, eli jos 1.- Rf5, niin 2.Txd3#, mutta 1.- Lb6! [2.Dxb6??]. Edelleen 1.Tc6!? Rf5 2.Te6#, mutta 1.- fxc3! [2.Lxh6+? Ke4!] tai 1.Tc5!? Rf5 2.Te5#, mutta 1.- e5! [2.Lc5??]. Niinpä **1.Tc4!** (2.Dd4#) Rf5/Rc3/Lb6/fxc3/e5 2.Te4/Dd2/Dxb6/Lxh6/Lc5#.

Erona barulinilaiseen valkeaan ideaan on se, että valkean kukin jatkettu hyökkäyssiirto vahvistaa valkean asemaa sikäli, että puolustukseen 1.- Rf5 varaudutaan eri tavoin, mistä seuraa matinuutos eri vaiheiden välillä. Toinen olennainen ero on yhdentekevän houkutus siirron olemassaolo, joka on juuri jatkettun hyökkäyksen lähtö-

B20. Arnaldo Ellerman 1. kunniamaininta. British Chess Magazine 1948

2# 9+11

kohta ja ikään kuin valkeasta ideasta puuttumaan jäänyt elementti.

Uusi koulukunta

Olen eri kirjoituksissani usein sivunnut teemanimistöproblematiikka esimerkiksi niiltä osin, jolloin teeman ensimmäisenä esittänyt ei olekaan saanut sitä kunniaa, että teema olisi nimetty hänen mukaansa. Tässä kirjoittelussa lähes kaikki Barulinin nimeä kantavat teemat ja ideat oli esitetty jo ennen kuin Mihail Mihailovitš oli laatinut ensimmäistään tehtävää, ja yhtäkään niistä ei ollut laadittu vahingossa vaan selkeästi kyseinen aihe mielessä! Niinpä Gustav Jönsson kirjassaan *Mine bedste problemer* (Kööpenhamina 1957; s. 37) kutsuisikin Barulin I-teemaa ”Guidelli-teemaksi”, koska italialaislaatijalla on ensioikeus ideaan (tehtävä B1). Tosin Jönssonkin toteaa, että vasta Barulin oli perusteellisesti kehitellyt teemaa.

Barulin olikin selkeästi ensimmäinen laatija, joka näki tässä kirjoitelmassa esiteltyjen teemojen ja ideoiden mahdollisuudet avata 2#-laadinnalle *pysyvästi* uusia uria ja joka sen vuoksi tutki niitä ja laati niistä useita esimerkkejä vastoin vallitsevia trendejä. Barulinin ja joidenkin tässäkin kirjoitelmassa mainittujen aikalaistaatijoiden pioneeriöiden jälkeen vanhaan ei tietyssä mielessä enää ollut paluuta.

1920- ja 1930-lukujen taite muodostaakin jyrkän vedenjakajan kahden erityyppisen laadintasuunnan välillä. Sen enempää englantilaisen kuin strategisenkaan koulukunnan tärkeimpiä periaatteita ei toki heitetty romukoppaan, mutta niihin puhallettiin uutta elämää avaamalla laadinnalle uusia tasoja, joita siihen asti oli kosketeltu vain satunnaisesti.

Uudelle 2#-laadintasuuntaukselle ei ole annettu vakiintunutta nimitystä. ”Moderni koulukunta” saattaa esiintyä kirjallisuudessa satunnaisesti, mut-

ta silloinkin se tarkoittaa kaikkea n. vuoden 1930 jälkeen laadittua, joka ei mahdu vanhojen koulukuntien ahtaakoihin raameihin.

Itäisessä naapurissamme Barulinin aloittamasta suuntauksesta on käytetty nimitystä ”Neuvostoliittolainen koulukunta”. Nimityksessä on toki jonkin verran poliittista tendenssiä mukana, mutta aivan perusteettomana sitä ei voi pitää, minkä ehkä paljastaa jo 1920- ja 1930-luvulla laatijanuransa aloittaneiden kärkipään neuvostolaatijoiden nimilista: Mihail Barulin, Aleksandr Grin, Leonid Isajev, Rafael Kofman, Leonid Kubbel, Semjon Levman, Lev Lošinski, Jevgeni Umnov jne.

Barulinin ajoista asti 2-siirtoislaadinta on kuitenkin jakautunut moniin eri suuntauksiin, jotka ovat ajan mittaan risteytyneet ja sekoittuneet siinä määrin, että kuluneen lähes 80 vuoden jakaminen koulukuntiin olisi vaikeaa ja vaatisi tietyn väkivallan tekemistä historiallisille tosiasioille.